

Pellosta tehoa naudanlihantuotantoon

Nautaparlamentti
22.7.2017, Tammela

Katariina Manni, lehtori
HAMK

www.hamk.fi

HAMK
HAMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kuva: Katariina Manni

Kuva: Katariina Manni

Pellon hyvä kasvukunto on rehuntuotannon perusta

Pellon kasvukunto vaikuttaa merkittävästi lohkolta saatavaan satoon, niin sadon määrään kuin laatuun

Kun maan kasvuominaisuudet ovat kunnossa

- Juurten kasvu on parempaa
- Ravinteiden ja veden otto on tehokkaampaa
- Ravinteiden hyväksikäyttö tehostuu
- Biologinen typensidonta tehostuu
- Poudankestävyys ja märkyiden sieto paranevat

- Sadontuottokyky paranee
- Taloudelliset vaikutukset

Hyvä pellon kasvukunto on myös **ympäristöteko**

- Ravinteiden tehokas hyväksikäyttö pienentää pellon ravinnevalumia

Lohkon kasvukunnon selvittäminen ja tarvittaessa korjaavien toimenpiteiden toteuttaminen on tärkeä askel kohti kannattavaa tuotantoa

www.hamk.fi

HAMK
HAMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Pellon kasvukunto on monen tekijän tulos

Kuva: Katarina Mämi

Kuva: Katarina Mämi

- Pellon hyvästä vesitaloudesta huolehtiminen
- Viljelykierto on tehokas maan kasvukunnon parantaja
- Syvä- ja laajajuuriset, paljon biomassaa maahan jättävät kasvit kuohkeuttavat maata
- Olkien kyntäminen maahan sekä karjanlannan käyttö lisäävät maan orgaanista ainesta ja vilkastuttavat hyödyllistä pieneliötoimintaa
- Kalkitus ja riittävä lannoitus edistävät hyvän rakenteen syntymistä edesauttamalla juuriston muodostumista
- Aluskasvien viljely
- Viljelymenetelmät, jotka ehkäisevät maan tiivistymistä

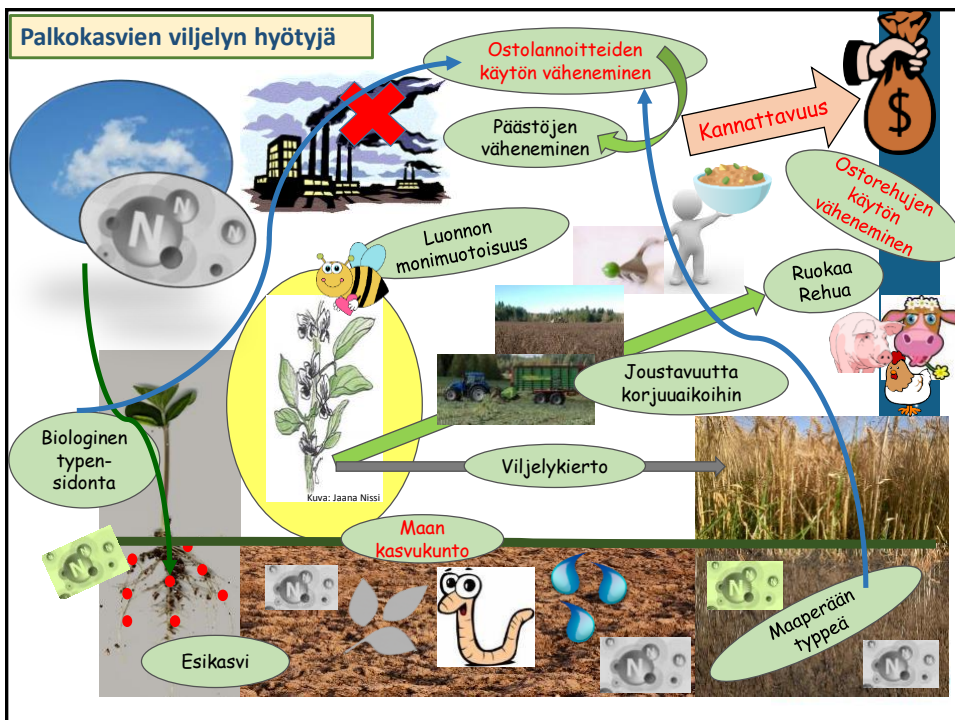
Kuva: Katarina Mämi

Kuva: Katarina Mämi

www.hamk.fi

HAMK
HAMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kuva: Katarina Manni

Kuva: Katarina Manni

Valkuaisfoorumi

Valkuaisosaamiskeskuksesta ratkaisuja Hämeen valkuaisomavaraisuuteen –hanke

- Lyhytnimi: Valkuaisfoorumi

Hankkeen toteuttajat

- Pää toteuttaja Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK)
- Osatoteuttaja Luonnonvarakeskus (Luke)

Rahoituspäätös: Uudenmaan liitto
Hämeen liitto osa-rahoittaa hanketta EAKR-rahoituksella

Hankkeen kesto 1.1.2015 – 31.12.2017

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Kuva: Katarina Manni

Kuva: Katarina Manni

Valkuaisfoorumi

Tähtää valkuaisomavaraisuuden parantamiseen edistämällä valkuaiskasvien viljelyä ja käyttöä rehuksi ja ruuaksi

Kokoo opetuksen, tutkimuksen, neuvonnan sekä alueen yrittäjien ja muun elinkeinoelämän parhaan osaamisen

Tuottaa ja jakaa tietoa

Lisää kuluttajien tietoisuutta kotimaisen kasvivalkuaisen käytöstä ihmisravitsemuksessa

www.hamk.fi/valkuaisfoorumi

 Valkuaisfoorumi Facebookissa

 Valkuaisfoorumi Twitterissä

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Kuva: Katarina Manni

Kuva: Katarina Manni

Valkuaisfoorumi

- Portaali – Tiedonvälityskanava, jossa hankkeen tuotokset avoimesti saataville
- Asiantuntijatreffit – Verkossa toimiva avoin ja vuorovaikutteinen kohtauspaikka
- Pellonpiennarpäivät – Verkostoitumis- ja tiedonvaihdotapahtuma
- Soveltava tutkimus – Valkuiskasvien viljely, sadontuotto, korjuu ja säilöntä
- Mustialan avoin tutkimus- ja opetusmaatila – Koetointia, valkuiskasvien viljelyä ja valkuiskasvien esittelyä havaintoruuduilla
- Pilottitilat – Valkuiskasveihin liittyvää käytännön tietoa
- Innovaatiotyöpajat – Ideointia ja innovointia
- Loppuseminaari ja julkaisu – Kokoaa hankkeen kokemukset ja tuotokset

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Hämeen liitto
Regional Council of Häme

Vipuvoimaa EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Kuva: Katarina Manni

Kuva: Katarina Manni

Valkuaisfoorumi

www.hamk.fi/valkuaisfoorumi

Pilottitilat

- Härkäpapu Jussilan kasvinviljelytilan viljelykierrossa
- Härkäpapu Mattiloiden sikatilan viljelykierrossa ja rehukäytössä
- Härkäpapu ja apila Lahden lihanautatilan viljelykierrossa ja rehukäytössä
- Herne Uusitalon kanatilan viljelykierrossa ja rehukäytössä
- Tulossa: Kotaiset valkuiskasvit lypsykarjatan viljelykierrossa ja rehukäytössä
- videoita härkäpapun ja herneen korjuusta ja säilönnästä

Asiantuntijatreffit

- UUSIN: Valkuaisomavaraisuus ja ympäristö
- Valkuiskasvien viljelyn ja rehukäytön taloudellinen tarkastelu
- Palkoviljojen haitta-aineet ja erityisominaisuudet
- Palkokasvien korjuu ja säilöntä
- Kokemuksia kasvukauden 2015 valkuiskasvien viljelystä
- Kotimaiset valkuiskasvit ihmisravintomuksessa
- Palkoviljat – kestävää rehuntuotantoa ja ruokintaa palkoviljoja käyttäen
- TULOSSA: Tulevaisuuden valkuaisinnovaatiot

VALKUAISTA MUSTIALASTA

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Hämeen liitto
Regional Council of Häme

Vipuvoimaa EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Säilörehu - Keskeinen lihanautatilan tuloksentekijä

Kustannustehokas säilörehuntuotanto:

- Korkeat kuiva-ainesadot
- Hyvälaatuinen rehu
- Edellytyksenä hyvä pellon kasvukunto

Peltopinta-ala vaikuttaa säilörehun tuotannon tavoitteisiin

Säilörehun koostumus, laatu ja saatavuus

- Keskeisiä syöntiin vaikuttavia tekijöitä
 - Tärkein yksittäinen säilörehun ruokinnallista laatua kuvaava tekijä on D-arvo eli sulavan orgaanisen aineen osuus kuiva-aineesta (g/kg ka)
- Täydennysrehujen tarpeeseen vaikuttavia tekijöitä

Syönti -> Ravintoaineiden saanti -> Kasvu

Syönti -> Kuitua -> Terveys

Syönti -> Kylläisyys -> Hyvinvointi

www.hamk.fi

HAMK
HAMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Säilörehun hyvä laatu

Hyvä säilörehu syntyy vain:

- Tahdosta tehdä hyvää rehua
- Laadukkaasta raaka-aineesta
- Huolellisesta korjuusta
- Onnistuneesta säilönnästä

Säilönnällinen laatu	Tulos	Yksikkö	Tavoitearvot
pH	3,88		alle 4,30 (ka 294 g/kg)
Ammoniakkiyhdytti	26	g/kg N	alle 40
Maito- ja muurahais happo	56	g/kg ka	35 - 80
Haihtuvat rasvahapot	8	g/kg ka	alle 10
Liukoinen typpi	421	g/kg N	alle 500
Sokeri	54	g/kg ka	50 - 150
Arvosana	9		
Koostumus			
Kuiva-aine	294	g/kg	300 - 450
Raakavalkuainen	129	g/kg ka	130 - 160
Kuitu (NDF)	548	g/kg ka	500 - 600
D-arvo	691	g/kg ka	680 - 700
Sulamaton kuitu (NDF)	64	g/kg ka	60 - 90
Tuhka	64	g/kg ka	50 - 100
Rehuarvot			
ME (energia-arvo)	11,1	MJ/kg ka	10,8 - 11,2
OIV	81	g/kg ka	71 - 88
PVT	8	g/kg ka	14 - 46
Syönti-indeksi	109		yli 105
ME-indeksi	109		yli 105
Kivennäis- ja hivenaineet			Tavoitearvot

www.hamk.fi

HAMK
HAMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Väkirehu hyvän säilörehun täydentäjänä

Ruokintakoe:

- Kokeessa 36 maitorotuista sonnia
- Sonnit kokeen alkaessa keskimäärin:
 - Ikä 200 vrk
 - Paino 230 kg
- Kokeen kesto 366 pv
 - Alkujakso 183 pv
 - Loppujakso 183 pv
- Koeruokinnat
 - Pelkkä säilörehu (SR)
 - Tasainen väkirehu (TV)
 - Väkirehun jaksotus (ei tässä esitetyissä tuloksissa mukana):
 - Väkirehu alussa (laskeva väkirehu, LV)
 - Väkirehu lopussa (nouseva väkirehu, NV)

Manni, K., Rinne, M. & Huuskonen, A. 2016. Effects of barley intake and allocation regime on performance of growing dairy bulls offered highly digestible grass silage. *Livestock Science* 191, 72-79.

www.hamk.fi

Ruokinnat

Ryhmä	Ruokinta
Pelkkä säilörehu (SR)	Nurmisäilörehu
Tasainen väkirehu (TV)	Seosrehu: - Nurmisäilörehu 700 g/kg ka - Ohra 300 g/kg ka

- * Säilörehu ensimmäisen sadon aikaisella kasvuasteella korjattua timoteisäilörehua
- * Väkirehu litistetty ohra + kivennäiset + vitamiinit
- * Pelkkä säilörehu ja seosrehu vapaasti
- * Vesi vapaasti

www.hamk.fi

Rehut ja seokset ruokintakokeessa

	Nurmi- säilörehu Sulava	Ohra Tavan- omainen	Seosrehu (ohra 300 g/kg ka)
Kuiva-aine (g/kg)	234	881	300
Orgaaninen aine, g/kg ka	937	971	947
Raakavalkuainen, g/kg ka	161	120	149
NDF, g/kg ka	556	205	451
iNDF, g/kg ka	57	43	53
Raakasva, g/kg ka	45	18	37
Tärkkelys, g/kg ka	9	565	176
D-arvo, g/kg ka	703		
OIV, g/kg ka	86	97	89
PVT, g/kg ka	33	-25	16
Muuntokelpoinen energia, MJ/kg ka	11.3	13.2	11.9
Säilörehun säilönnällinen laatu			
pH	3.97		
Maito- ja muurahaishappo, g/kg ka	55		
Haihtuvat rasvahapot, g/kg ka	12		
Sokeri, g/kg ka	50		
Ammoniakkityppi, g/kg kokonaistypestä	52		
Liukoinen typpi, g/kg kokonaistypestä	511		

www.hamk.fi

Syönti ja energian saanti

	SR	TV
Syönti, koko kasvatuskausi, kg ka/pv		
Väkirehu	0	2,53
Säilörehu	7,97	5,91
Yhteensä	7,97	8,44
Väkirehua kokeen aikana, kg ka/sonni	0	926
Ravintoaineiden saanti, g/pv		
Raakavalkuainen	1277	1249
NDF	4425	3798
Muuntokelpoinen energia (MJ/pv)	89,8	99,9

Korvaussuhde (säilörehun ka-syönnin väheneminen lisättyä väkirehun ka-kiloa kohden) oli 0,79.

www.hamk.fi

Kasvut ja teurastulokset

	SR	TV
Päiväkasvu, g/pv		
Alkujakso	1153	1378
Loppujakso	1086	1009
Koko kasvatuskausi	1119	1194
Nettokasvu kokeen aikana, g/pv	580	642
Teuraspaino, kg	324	341
Teurasprosentti, %	50,4	51,8
Lihakkuus (EUROP) (4 = O-, 5 = O)	4,5	5,1
Rasvaisuus (EUROP)	2,7	3,0

- Kasvun lisäys lisättyä väkirehun kuiva-ainekiloa kohden oli 48 g/pv
- Hyvällä säilörehulla maitorotuisilla sonneilla on mahdollisuus saavuttaa hyvät kasvu- ja teurastulokset
- Pelkällä hyvälläkään säilörehulla ei saada koko kasvupotentiaalia hyödynnettyä

www.hamk.fi

Pötsimikrobit tuottavat valkuaisen

Kuva: Katriina Manni

Kuva: Katriina Manni

- **Peruslähtökohtana on, että pötsimikrobisto tuottaa kasvavan lihanaudan tarvitseman valkuaisen**
- Valkuaislisä ei yleensä paranna kasvua, jos ruokinnan PVT-arvo on vähintään -10 g/kg ka
 - Uusimpien tutkimustulosten mukaan PVT -15 g/kg ka riittää
- Valkuaisruokinnassakin riittävä energian saanti on avainasemassa
 - Jos energian saannissa on puutetta, pötsimikrobit eivät tuota riittävästi pötsivalkuaista
 - Ensisijaisesti energiansaanti kuntoon
- Alkukasvatuskaudella (elopaino alle 200 kg) valkuaislisästä yleensä tulee kasvuvastetta, sillä silloin pötsin mikrobivalkuaisen tuotanto ei ole vielä täysin kehittynyt
- Ylimääräisen lisävalkuaisrehun syöttäminen
 - Lisää ruokintakustannuksia
 - Lisää ympäristökuormitusta erityisesti typen ja fosforin osalta
 - Rehuksi käytetty valkuainen on pois ihmisravinnoksi käytettävästä valkuaisesta

www.hamk.fi

Vapaan ruokinnan merkitys - Ruokinnan rajoitus näkyi ruokintakokeessa

Kuva: Katarina Manni

© Luke

- Ryhmä 1:
 - Nurmisäilörehua vapaasti (D-arvo 652 g/kg ka)
 - Väkirehua (ohra + kivennäinen) rajoitetusti, keskimäärin 3,2 kg ka/pv
- Ryhmä 2:
 - Säilörehua ja väkirehua 80 % ryhmän 1 syönnistä
- Ay-sonneja, 8 sonnia/ryhmä

Manni, K., Rinne, M., Joki-Tokola, E. & Huuskonen, A. 2017. Effects of different restricted feeding strategies on performance of growing and finishing dairy bulls offered grass silage and barley based diets. *Agricultural and Food Science*, 26, 90-100.

www.hamk.fi

Vapaa vs. rajoitettu ruokinta

	Vapaa	Rajoitettu	Rajoituksen vaikutus
Alkupaino, kg	124	123	
Loppupaino, kg	578	559	
Kokeen kesto, pv	377	494	+ 31 %
Rehun syönti, kg ka / pv			
Säilörehu	4,41	3,04	
Väkirehu	3,22	2,55	
Yhteensä	7,63	5,59	- 27 %
Rehua kasvatuskaudella / eläin, kg ka	2877	2761	- 4 %
Päiväkasvu kokeen aikana, g/pv	1209	884	- 27 %
Nettokasvu kokeen aikana, g/pv	628	480	- 24 %
Teuraspaino, kg	298	298	
Teurasprosentti	51,5	53,4	+ 4 %
Lihakkuus (4 = O-, 5 = O)	4,5	4,0	- 11 %
Rasvaisuus	2,8	2,0	- 29 %

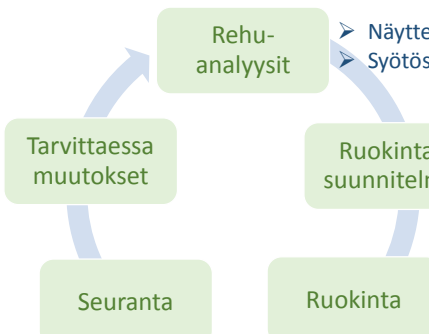

www.hamk.fi

Kasvavan lihanaudan ruokinta: Analysoi, suunnittele, toteuta, seuraa

Kuva: Katarina Manni

- Näytteen edustavuus
- Syötössä oleva/tuleva rehu
- Tavoitteet
- Rehuanalyysit
- Täydennysrehut
- Käyttömäärät
- Talous
- Säilörehua/seosrehua vapaasti
- Vettä vapaasti
- Ruokinta suunnitelman mukaan

- Tavoitteiden toteutuminen
- Suunnitelman ja vapaan ruokinnan toteutuminen
- Syönnin seuranta
- Eläinten terveys ja käyttäytyminen
- Sonnan koostumus

Säilötiliinin laatu	Yksikö	Yhteisö	Tavoitearvot
pH		5,3-5,5	alle 4,50 (ka: 2,94 g/kg)
Ammoniakkiyhdyt	g/kg	40	alle 40
Mato- ja muurahaishapot	g/kg	40	35 - 80
Haittohait ravahapot	g/kg	0	alle 10
Lämpöenergia	g/kg	40	alle 500
Sokeri	g/kg	14	50 - 150
Arvosana		5	

Koostumus	Yksikö	Tavoitearvot
Kuiva aine	294 g/kg	300 - 450
Raakavalkuainem	220 g/kg	130 - 160
Katuu (CPU)	540 g/kg	500 - 600
D-arvo	600 g/kg	600 - 700
Sulatuksen kulu (NDF)	64 g/kg	60 - 90
Tulika	64 g/kg	50 - 100

Rehuarvot	Yksikö	Tavoitearvot
ME (energia-arvo)	111 MJ/kg	100 - 112
CPU	8 g/kg	7 - 8
PVT	8 g/kg	14 - 45
Syönnin indeksi	100	ylt 105
ME-indeksi	100	ylt 105

Kivennäis- ja hivenaineet	Tavoitearvot

Kuva: Katarina Manni

Kuva: Markketa Rinne

Kuva: Katarina Manni

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

www.hamk.fi

Pellon hyvä kasvukunto

**= MAHDOLLISUUS HYVIIN SATOIHIN
JA LAADUKKAIISIIN REHUIHIN**

**Vapaa rehunsaanti + hyvälaatuiset
rehut + tasapainoinen ruokinta +
vapaa veden saanti**

**= HYVÄT TUOTANTOTULOKSET
RUOKINNAN OSALTA**

www.hamk.fi

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kuva: Katarina Manni

www.hamk.fi

HAMK
HAMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HAME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES